

שתי דקות אדג'יו

על פי בנימין הלוי
מאת אמנון בקר

הדמויות

אחות ב'	ליזה נוימארק
מוסכניק א'	יובל נוימארק
מוסכניק ב'	עודד שדה
קול נהג	נעמי שדה
רונית	איציק וינגרטן המזכיר
סמדר	מיכל
תלמידת י"ב	ענת
תלמיד י"ב	קצין א'
חברה קשישה	קצין ב'
גידי	גרדה
חבר ותיק	עמי
חברה ותיקה א'	עבד
חברה ותיקה ב'	מטפלת
רותי נוימארק	שוש

המקום: קבוצת תל קדם, אתרים שונים – מזכירות, דירות נוימארק ושדה, מרפאה, מוסך, ועוד כמפורט במחזה.

הזמן: 1984. תקופת מלחמת לבנון הראשונה.

להוציא את שבע הדמויות הראשונות, השאר הן אפיזודיות. לכל ההצגה יידרשו 14-15 משתתפים. הדמויות האפיזודיות יהוו את המקהלה.

התפאורה: מינימליסטית.

מוסיקת הרקע: אדג'יו מאת סמיואל ברבר במחזה 24 תמונות בחילוף מהיר.

תמונה 1

(מיכל נראית על האופניים)

מיכל

... אלפרד חי בתוכי ועכשו הוא מת. אני מוכרחה לקבור אותו גם בתוכי. המצבה שלו זאת ענת. הבת שלנו. הבת שלנו שעכשו תמשיך אל תוך החיים בלי אבא אסור. אני ידעתי מה אני עושה. אני ידעתי? לא בטוח. אז מה? שיקפצו לי כולם.

גרדה

(עוברת) מיכל? את לא שוכחת מחר? יוצאים בארבע. בדיוק. מהחנייה של החדר אוכל.

מיכל

מה... הלא מחר זה ההלוויה של א....

גרדה

אח זו...! בשבילך המקהלה המקובצת זה לא פחות חשוב. אני מתביישתאפילו לדבר אתך עליו, אבל אפילו אלפרד בעצמו היה מתעקש שתסעי, אם זה היה תלוי בו. את לא תרצי לגרום מבוכה מיותרת שם בהלוויה של אלפרד? לא? אלזו... תחשבי קצת. (יוצאת).

מיכל

צפרדע אצילית... אף פעם לא שוכחת לשים אותי מחוץ למגרש. אני תמיד האאוטסיידרית הנצחית. שתלך גם היא לעזאזל. (מגיעה הביתה. מחבקת את ענת).

ענת

אמא, המטפלות אמרו שהיום אסור לאף ילד להרגיז אותי כי בטח עצוב לי נורא. למה פתאום עצוב לי נורא?

מקהלה: שנה לשכב ב"הוספיס" עם סרטן ולהגמר לבד...

בן שישים תפס פילגש ועשה לה ילדה חד הורית, השובב.

למה לבד? מה, לא היתה אצלו בכלל?

רק נעמי שדה היתה נוסעת כל שבוע...

מעניין אם עודד שדה יודע מה קרה לאלפרד.

עודד ששדה!? הוא במילואים! בלבנו!!!

תמונה 2

(נראים שני קציני שריון. הם מביטים אל מחוץ לרכבה, שם מתקנים טנק. עודד שדה, נכנס ויוצא, מפקח על התיקון. בידי אחד מהקצינים עיתון "על המשמר").

עודד

נבילות! איך אתם יכולים להוציא את המנוע הזה אם לא פירקתם את הקונקטורים של הדלק, איך?! קדימה, כמה זמן עוד נזדיין פה, כמה?

קצין א'

עודפעם משמישים את הקאקאמייקע? הלא האבטיפוס שלו כבר הספיק להלחם נגד פרנקו ב-שלושים ושש, לא?

קצין ב'

בנו אותו בשביל מלחמת העולם השנייה. מה קרה לך?

קצין א'

אתמי? את הטנק או את הקיבוצניק הזה? (לעודד) תשמע קיבוצניק, אולי אתה נוטש את הדבר הזה ומדווח עליו בלתי כשיר, דפוק, טרנטע, מושבת ושיקחו אותו לקיבינימאט בפנינו? הה?

עודד

(לכיוון הטנק הבלתי נראה...) ככה... לא נורמלי. לאט לאט תרימו וטראו איך הוא יוצא בזהירות ובכיף כמו האבא מהאמא אחרי שעשו אתכם... נו... יופי... זהו! (פונה לקצינים) פינוי. מה פינוי. זה טנק לא נורמלי זה. רק עכשו החליפו לו את התותח ועיבו לו את השריון וסידרו ירי לילה. הוא יתפקד בלפחות עוד שתי מלחמות. איך יש אצלנו חתייאר אחד שהיה אומר: "משינה טובה לא זורקים בלי לקבל עונש מההיסטוריה!" אנחנו נביא מהקדמית מנוע חלופי ויש לכם עוד פעם טנק-טנק.

קצין ב'

(מעיין בעיתון כל הזמן) היי, רב סרן! (לעודד) מה שם המשפחה שלך ומאיזה קיבוץ אתה, אמרת?

עודד

עודד שדה. קיבוץ תל קדם. למה?

קצין ב'

בעיתון שלכם כתוב שמישהו אצלכם הלך. בטח מישהו מישהו אם עשו מזה כרוניקה. (מגיש לו את העיתון)

עודד

(חוטף את העיתון. מציץ) ..חיי שזה אלפרד... איזה טלפטיה משוגעת! הלא רק לפני רגע נזכרתי איך שהיה אומר... (לקצינים) אני קופץ לסדנה. לא חושב שאחזור. החברה האלה מסתדרים מצויין בלעדיי. (יוצא).

קצין א'

להפטר מהקצין חימוש הזה כמה שיותר מהר, נאי אומר לך.

קצין ב'

למה? תראה איך שאכפת לו כל דבר, לקיבוצניק.

קצין א'

אבל אם הוא ימשיך פה, נשאר תמיד עם טנקים מודל 42 במקום 82. אני הולך ומדווה על זה לאוגדונר ישירות. ששימו אותו לארגן את המוזיאון לשריון. לכאן שיביאו מישו שנולד אחרי 1939. נקודה.

תמונה 3

(לוח המודעות במבואות חד"א. עמי ועבד נוכח הלוח. עבד נוגס בתפוח עץ ענקי)

עבד

(בקול רם) מי זה בכלל האלפרד נוימארק הזה?

עמי

(קורא בעיון) תשאל יותר בשקט ואל תהיה לי חייבר איפה שלא צריך. האלפרד הזה הגיע לכאן עוד לפני רוטנברג. יחד עם סבתא שלי וכל החבר'ה שביחד אכלו את הקדחת ואת הבאסה עד הסוף.

עבד

לא מזהה. מי בדיוק הוא היה?

עמי

ה"יקה" עם המצחייה מצלוליויד ירוק והפינג'אן החשמלי שישב במחסן החלקים יד לפני שנה, בערך.

עבד

זה שהיה לו סרטן או משהו? שצעק על עודד למה זרקו את הקומביין אוליבר? אתה לא מתכוון למנייאק שאמרו עליו ש...

עמי

(קוטע) זה. אולי תשתוק.

עבד

מה יש, מה? בסך הכל תפס את החיים של הביצים מאיפה שצריך. מה יש פה כל כך לשתוק?

עמי

יש לך את המחפרון בחוץ?

עבד

איזה מספר היה האפרד הזה. כל פעם שהינו שמים את להקת הברירה הטבעית בפול ווליום, היה תופס קריזה הסטרית. איך היה צועק? וגבונדים!!! להפסיק את האנטימוסיקה הזה תיכף ומייד. שלוס!!!

עמי

הסבתא שלי אומרת שבגרמניה מלפני חמישים שנה הוא היה פסנתרן קונצרטים. הוא היה יכול להיות מין ארתור רובינשטיין. אבל זרק הכל ובא לפלשתינה. מה עם המחפרון?

עבד

מה אתו?

עמי

איציק דיבר אתי שניגש לחפור את הקבר של אלפרד. יקח פחות משעה, התרגיל.

עבד

באמצע הקו החדש בבנות? בחייך...

(נכנס איציק ויינגרטן, המזכיר. הוא קוטע את דברי עבד)

איציק

(לעמי) קבענו בתשע בדיוק בבית הקברות. עכשו תשע ורבע. לכם יש זמן, מה?

עמי

סליחה. כבר יוצאים. אתה תיסע אתנו?

איציק

אני חוזר משם. אין לי זמן. תכנסו ותראו שבשורה הצפונית מימין מסומן הקבר בגיר. תחפרו מדוייק. לא פחות ולא יותר ממטר עומר. את העפר תשפכו קרוב קרוב, שלא יקח שמה שעתיים לסתום. בסדר?

עמי

בסדר.

(עמי ועבד פונים לצאת)

איציק

רגע! מטר יש לכם? הנה. (שולף מטר ומושיט לעבד). אני רוצה את זה בחזרה. קדימה

מקהלה: כל פעם שמת איזה זקן, מבטלים לי את הסרט לשבוע.

עמוס בפלורידה. רותי באילת. יובל עוד לא גמר צבא. ליזה נוימארק תשאר לבד.
אני לא מאחל לעצמי.

יושבים בג'יזין ומחכים שיפוצצו לנו את התחת עם איזה חלצי טון מכונית תופת.

הולך הבנאדם ומשאיר אחריו כלום חוץ מקיבוץ שלם שאי אפשר לדעת בדיוק של
מיהו. לא משאיר כלום!!!

תמונה 4

(דירת ליזה ואלפרד נוימארק. ליזה שותה קפה. יובל לבוש מכנסי צ.ה.ל וגופיה אזרחית.)

יובל

אמא, אני הולך למזכירות לברר מה רותי ועמוס.. לא בטוח שבכלל אפשר לתפוס אותו.

ליזה

עמוס ורותי יגיעו להלוויה. אלפרד לא יסלח להם אם לא יגיעו. לפחות להלוויות שלנו הם
יכולים להגיע. לא?

יובל

אמא, אל תתחילי עם זה. את צריכה לנוח. אני הולך לרגע. (עומד לצאת)

ליזה

יובל! (עוצר. היא שולפת מעטפה ממגירה במכתבה). את זה תתן למזכיר.

יובל

מה זה?

ליזה

אני לא יודעת.

יובל

בטח שזה לא איזה צוואה. יש לאבא משהו שהוא מוריש לקיבוץ? או אולי זה עוד משהו
שאני צריך לא לדעת?

ליזה

תשאל את המזכיר. זה מיועד לו. כך כתב אבא על המעטפה.

יובל

(בכעס) לי מספיק עם המשחקים של אבא נגד אמא. אנחנו נפתח את זה עכשו.

ליזה

לא פותחים מכתבים של אחרים, יובלי.

יובל

אבל אני כבר גדול, אמא. מספיק גדול בשביל לדעת מה יש לאבא להגיד למזכיר שאנחנו לא אמורים לדעת.

ליזה

(אחרי התלבטות) ...אתה .. ה.. עם ה..בת... שלהם, כבר נפגשת?

יובל

(נותר פעור פה) ... בסבדר. שאיזיק המזכיר של הקיבוץ יפתח את זה.
(יוצא)

תמונה 5

(יובל בדרך למרפאה. נתקל בנעמי שדה, האחות.)

נעמי

יובל. יובל! רגע. מה קורה בבית?

יובל

הסדר, תודה. אנחנו בסדר.

נעמי

מה בסדר? איך ליזה?

יובל

מתוחה, אבל בסדר. היא תצא מזה

נעמי

קפוץ למרפאה, אני אתן לך כמה ואליום בשבילה. בזמו האחרון היא היתה לוקחת. לשמור על מינימום שפיות, חשוב מאד שהיא תישן קצת.

(מטפלת וענת חולפות)

מטפלת

(ליובל) נו.. ככה זה. החיים זה לא עוגת שמנת עם קרם וניל ודובדבנים למעלה. (יוצאות)

נעמי

אולי תתחיל להיות קצת יותר אח גדול של מי שיש פה? מספיק להיות האח הקטן של מי שאין פה.

יובל

אח? איך זה? אח חורג, לא?

מקהלה

- אני לא מבינה איך קיבוץ שלם רואה דבר כזה ושותק.
- אמרתי להם שלא ישליכו את הזאכנעס של אלפרד, אבל מי שואל אותי? אני לא רוצה ענינים עם אף אחד!
- אתם לא מבינים שזה פשוט לא חינוכי?! שככה תעשה כאן כל בחורה מופקרת ואיש לא יתערב? איפה העקרונות, איפה?!
- יש סדר ולא כל אחד מתערב. יש מזכיר, כל הענינים האינטימיים והדיסקרטיים הם, אצלנו ענינו של המזכיר. איציק וינגרטן הוא בהחלט לא טיפש. אני סומכת עליו.

תמונה 6

(מזכירות. בוקר לפני יום ההלוויה. יציק וינגרטן המזכיר מטלפן)

איציק

...שני אינצ' על שני טורים, אמרתי. לא, לא שלושה. שניים! חביבי, אל תתעשה לנו סדר בחיים. כולם מקבלים גודל כזה. נקודה. הלו! אל תשכח לפרט שבקשר לסדרי ההלוויה יש להתקשר למזכירות תל-קדם. יש לך המספר? (קורא מחץ לחדר) שוש! שוש!

שוש

(בריווק, מחץ למזכירות) עמוס לא בניו יורק. הם טוענים שהפרופסר איימעס ניומארק מרצה עכשו בכנס מדעני חלל בטוקיו. יש לי את שם המלון, אבל אני לא חושבת שזה שווה את הטלפון. סוכנות נ.א.ס.א כבר תודיע לו מה קרה.

איציק

לא בא בחשבון. צלצלי לטוקיו. את ההודעה הוא יקבל מפה. תשיגי את מספר הטלפון או הטלקס של המלון משגרירות יפן בתל אביב. עם רותי התקשרת? זה לא כל כך רחוק. (נכנס יובל) שלום יובל. מתקשרים עם אחותך. רוצה להחלחף מלה עם רותי? קדימה.

יובל

(אוחז במעטפה) רגע. בעוד רגע. יש לך זמן בשבילי?

איציק

כל הזמן, שב.

יובל

(זוגר את דלת המזכירות) זה מכתב. בשבילך. מאבא.

איציק

מה? מה זה צריך להיות?

יובל

לא יודע. אנחנו לא פתחנו. זה לא בשבילנו.

איציק

(מציץ במעטפה וקורא) "לידי מזכיר הקיבוץ, לפתוח אחרי נמותי". זה לא דוקא אלי. מה היה קורא אם אבא היה נפטר בעוד שנה? זה היה ממוען למישהו אחר. אני לא אוהב את זה. (נשמע צלצול טלפון) כן? (ליובל) זה בשבילך. (מושיט לו את השפופרת. במשך שיחת הטלפון הוא מתלבא. לבסוף פותח וקורא)

יובל

הלו אחות... כן קיבלתי רגילה. לפחות לשבוע. לא חשוב. אמא די בסדר. כן. זה מה שהיה. לי אין יותר פרטים. לא. שלושה ימים הוא לא היה בהכרה. הם לא חשבו שצריך להזעיק את המשפחה. זה קרה פתאום. בסדר. נדבר כשתבואי. יופי. להתראות.

איציק

(כמעט חוטף את השפופרת מיובל) שוש, צלצלי למרפאה ותודיעי לנעמי שתקפוץ לכאן, דחוף. (מישיר מבט אל יובל) קרא.

יובל

למה? > זה לא נכתב אלי. אצל אמא שלי ואבא שלי לא קוראים מכתבים של אחרים.

איציק

יפה. אבל אבא שלך זה לא "אחרים". הוא פשוט איננו. המכתבים שלו הם העזבוך. אין יותר אבא. אתה תופש את זה, יובל?

יובל

עוד לא. אולי אני צעיר בשביל לתפוש שאין יותר אבא.

איציק

פה... אתה מספיק מבוגר בשביל להרוג, לא?

יובל

לא בטוח. עוד לא הספקתי.

איציק

מה אתה אומר. בגשר עין זחלתא כמעט נהרגת תחישים פעם, זה מה ששמעתי. מספיק מבוגר בשביל ליהרג. שיהיה. אז תקרא. כן!
(מושיט את המעטפה ליובל).

יובל

(מסרב לגעת במעטפה). אני... לא...

איציק

אתה תקרא את זה, חביבי. (פורש את המכתב ותוקע לידי יובל)

יובל

(קורא במהירות. נדהם). מה זה?!

איציק

מה, מה?

יובל

אני לא יודע מה. מה צריך בדיוק לעשות. אני לא יודע מה קרה לאבא.

איציק

אתה הגבר היחיד שיש פה. מהמשפחה.

יובל

על זה יש לך, בטח, להגיד משהו באידיש.

איציק

(נענה לאתגר, חוכך מה יאמר) אם אין איש – איז א הערינג אויך א פיש

יובל

המכתב ממוען אליך. אולי תשרוף אותו ודי. אני שותק.

איציק

את זה יכולנו לעשות לפני שפתחנו את המכתב.

יובל

אבל מה שאבא כתב שם על עודד שדה זה מכונית תופת נוראה. איך כל הקיבוץ יאכל את הסיפור הזה וישאר חתיכה אחת?

איציק

מה שהקיבוץ יאכל כאן לתאבון – זה יהיה חלקי בתענוג. המכתב היה ממוען אלי. לא? עכשו ילד, אתה תלך הביתה ויפה יפה תביא אתך את אמא.

יובל

אני לא אביא אותה לכאן.

איציק

אתה כן תביא. ממילא היא תוציא ממך את מה שהיה כתוב פה. אז טוב יותר שזה יהיה מאורגן כמו שצריך. (יובל יוצא. איציק לטלפון) מה עם טוקיו? שוש. אנחנו לא נקיים את ההלויה. לפחות לא לפני שעמוס יודע על הענין. את לא מבינה? חוץ מזה, תמחקי לי את כל הפגישות לשעתיים הקרובות. תודה.

תמונה 7

(מרפאה הקיבוץ. פרגוד. נעמי שדה ואחות א' השנייה מטפלת במישהו אחרי הפרגוד. נעמי מכינה תרופות לחלוקה).

נעמי

זה בשביל מיכל. תשימי לה במעטפה סגורה טוב טוב, בתא הדואר.

אחות ב'

(מחטטת באריזה) גלולות נגד הריון. חחחחחחה.... כבר כמעט שנה שאין לה את אלפרד. מה יש לה לקחתגלולות? לא מספיק הפלונטר החז-הורי שכבר יש לה, לפריכה?

נעמי

מי שמדברת על פריכות. על כמה גרידות הבעל שלך יודע ועל כמה הוא לא יודע, בובלה? אז את מיכל, לפחות, תוציאי מהלקסיקון שלך.

אחות ב'

שקט! אל תילחצי לי! מה אני אמרתי בסך הכל על החברה הכי טובה שלך, מה אני אמרתי בסך הכל? (נעמי נכנסת לטפל במישהו מאחורי הפרגוד. צלצול טלפון) כן? מרפאה. (לאחר שהייה) נעמי, המזכיר רוצה אותך, דחוף. יחללה, תלכי.

נעמי

...רגע ... אני כבר גומרת... מה?

אחות ב'

נעמי, המזכיר רוצה אותך, דחוף!

נעמי

(מתפרצת מאחורי הפרגוד) דחוף, אותי? מה יש לאיזיק וינגארטן הזה כל כך ... זה עודד. קרה לו משהו! (מזנקת החוצה).

מקהלה

- מי צריך פייגרים כאלה במערך הפלחה. כמה זמן עוד ימשיכו לתקן את הקומביין "אוליבר" הזה?
- איין גוט משינה לא זורקים כל כך מהר, ילד.
- אבל הוא בכלל עוד שופך לשקים! מי מתעסק היום עם שקים של שישים קילו, כשכל המערך בנוי לתפזורת, מי?
- אח זו? בקיה וחילבה לזרעים עוד כדאי לקצור לשקים. את ה'קומביין הזה קנו לחמישים שנים וככה הוא יעבוד.
- אבל הוא נגרר. מי שמע על קומביין נגרר, מה זה בכלל?
- על כל תשובה יש לך טענה. תגיד ישר שזקנים כמוני לא צריכים פה. תטען ישר שמה שנשאר לנו זה ללכת לבית אבות או למלא את המלחיות בחדר-אוכל.
- אתה אמרת!
- ואני שמעתי. שלום!

תמונה 8

(מוסך. מנקים ואורזים חפצים וניירות מיושנים)

מוסכניק א'

(למוסכניק ב') אל תיגע במה שיש פה. מי אמר לך?

מוסכניק ב'

תראה איזה זבל יש פה. בשביל מה צריך את זה במבנה החדש?

מוסכניק א'

לא העסק שלך. וגם אל תיגע בשולחן ובכסא ובפינג'אן החשמלי וגם לא בספר החרסינה הגדול עם הפתגמים בגרמנית. אל תיגע. הכל של אלפרד

מוסכניק ב'

כן? אבל הוא כבר שנה לא פה. לא מפיק. אני לא מדבר על זה שבכלל הוא הלך אתמול. אז החיים נמשכים ולמבנה החדש זה לא עובר.

מוסכניק א'

עודד יחזור מהמילואים, יעוף כאן באלאגן הסטרי.

מוסכניק ב'

(מחטט בעיון) עזוב אותך מעודד ומאלפרד. הם לא היו חברים מי יודע מה... תראו מה יש פה. קטלוג של מקצרת מקורמיק. 1930... זחל אינטרנציונל 1928... ספר טיפולים של מאלמת קייס. ממתני זה? מאלמת? תראו תראו איזה ג'אנק משנות פופציק יש פה (תוחב את הכל לתוך תיבה) לשרוף את הכל. אחרת אנחנו תקועים עם הצורה הזאת משנות פופציק של המאה שעברה עד לשנות פופציק של המאה הבאה!

תמונה 9

(בשער הגדר הטובה בלבנון. שוטרת צבאית ליד שולחן מאולתר. נשמעת גערת נהג משאית בעודד. עודד "יורד" מהקבינה הבלתי נראית, אל השוטרת – רונית).

נהג

(בלתי נראה) איי! קיבוצניק... צה החוצה שיבדקו גם אצלך. נו, יאללה! חיפוש! (מופיע עודד, בידו 'ימידאן', משפשף עינים כמתעורר משינה חטופה.)

רונית

בבקשה לרוקן את כל תכולת התרמיל על השולחן.

עודד

את הכל!?

קול הנהג

תעזבי את הקיבוצניק הרב-סרן הזה. תפרן לאללה כמו כל הקיבוצניקים. אין להם גרוש בשביל אפילו כפתור של וידיאו להבריה.

רונית

מצטערת אדוני. מחפשים אצל כולם.

עודד

בסדר. לי אין מה להבריה הביתה. חוץ מכל הכביסה המלוכלכת של עצמי.

רונית

(רושמת בטופס) שם, מספר אישי וכתובת אזרחית, בבקשה?

עודד

עודד שדה. 194950. קיבוץ תל קדם.

רונית

(עוצרת, ניגשת אליו) אפשר לבקש ממך טובה?

עודד

(אורז את התיק. היא עוזרת לו) בטח.

רונית

תוכל למסור ד"ש חמה חמה ליובל נוימארק? אם תראה אותו. מרונית.

עודד

בטח שאני אראה אותו. אני ממהר להלוויה של אבא שלו.

רונית

(מתרפקת על עודד) בחייך, תמסור לו שיחזיק הרבה הרבה מעמד, אה? תמסור לו שאני... שאני... קופצת אליו בשבת. לא תשכח? מרונית.

עודד

אני אמסור גם כל מה שלא הצלחת להגיד. בסדר?

רונית

ועוד איך תמסור. אתה נראה כמו אחד שמצליח להגיד את מה שאחרים מגמגמים. (מנתרת ומעניקה לו נשיקה על הלחי).

קול הנהג

איזה פאדיחה. חמישה וידיואים הייתי יכול להכניס כמו כלום עם הקיבוצניק...

(קטע מקהלה זה מבוצע כאשר המקהלה ומיכל מנהלים דיאלוג. תוך כדי הדיאלוג תהלך מיכל חבוקה עם אלמוני בשדירה, תהיה שעונה על פסנתר, מקשיבה לנגינה ותיראה במעשה אהבה)

מקהלה: לאט לאט, כמו צעידה החורש בניקר... ברחבות, כמו נשיבת הרוח...

מיכל: אלפרד, אתה תנגן בפסנתר? עבורי?

מקהלה: ..ובעצבות, כמו כיסופי אהבה. שוב ושוב. בזרם איטי ובטוח. במלוא הקשתות.

בעצב. כמו תלמים. כמו הרוח. כמו ערגה...

מיכל: אתה תבוא אלי, אלפרד, לכוס קפה?

מקהלה: בגלים נוהרים... גלים נמוכים. בלי פסגות. בלי תהומות. אין סזופה ואין לחש...
 גלים נמוכים ונוגים... באים ואובדים ושבים.
 מיכל: אני אלד לי ממך בת.
 מקהלה: ...עד כלות הנפש. ועוד הרחק בדומייה.

תמונה 10

(נעמי מגיעה למזכירות, מתפרצת תוך היתקלות הנוכחים. מעוררת תמיהה. נכנסת אל איציק המזכיר).

נעמי

...עודד ... מה קרה לו. אתה שלא תעיז למרוח לי מילות ארגעה של מזכיר.. אני מכירה אתכם... (איציק מביט בה, מחריש, ספק משועשע, נעמי חשה כי התנהגותו של איציק אינה מברשת אסון. מתנשמת חוזרת אל עצמה) נו... תגיד משהו!

איציק

אם היה קורה משהו לעודד הייתי בא אלייך בעצמי. את יודעת את הפרוצדורה.

נעמי

אז למה באמצע שעות הקבלה במרפאה? אתה יודע שהרופא לא הגיע היום ושחסרה עוד אחות? לא יכולת לחכות קצת עם הצרות שלך? לי יש במרפאה מספיק.

איציק

לעודד לא קרה כלום בלבנו אבל פה, לא כל כך בטוח. תשבי ותקראי את זה. (מושיט לה את המעטפה. עד שהיא קוראת מצלצל איציק בטלפון)... הלו, בית ספר? את מיכל. כן? זו את? מיכל, תוכלי, בבקשה לקפוץ אלי למזכירות בעוד, נניח, שעה? אני אמתין לך פה. יופי. להתראות.

נעמי

(סיימה לקרוא) אני לא מאמינה. זסה לא יעבור בשקט. אם זה יתפרסם כמו שכתוב כאן, אז אני וגם כל המשפחה שלי לא מישאר בקיבוץ המחורבן הזה אפילו יום אחד. אנחנו לא נחכה אפילו להלוויה של אלפרד נוימארק. מצידו אתה יכול לפרסם מודעה בעיתון שדרושה אחות. אתה הבנת את זה!!?

איציק

אל תחשדי בי שלא הבנתי.

נעמי

וזה אחרי שאני, אישית, טיפלתי באלפרד כמעט שנתיים!!! למה מגיע לי ממנו כזה יחס משפיל? מה? הוא לא זכר מי אני ומי זה בעלי?

איציק

זה עוד לא מתפרסם. נדמה לי שהוא כתב את זה מזמן.

נעמי

אז טוב שעודד לא פה. אתה, יותר טוב שתצליח לקבור את המכתב הזה יחד עם אלפרד, תסלח לי על הסגנון. אני **מאד** מקוה שכל זה כבר לא יהיה כשעודד יחזור. (יוצאת)

תמונה 11

(דירת נוימאארק. לא מסודרת. ליזה מתהלכת ללא מנוח. יובל יושב אל המכתבה. מחטט בניירות ללא מטרה)

ליזה

אני לא הולכת אל המזכיר של הקיבטון. איפה עמוס. עכשו אני צריכה אותו לידי. איפה עמוס? עכשו

יובל

אמא ...

ליזה

רותי. מתי היא תגיע? תמיד מאחרת, הבת שלי. לשום מקום היא לא הצליחה להגיע בזמן. איפה היא?

יובל

אמא, מה היה לאבא נגד עודד שדה?

ליזה

(נדרכת כמו קפיץ) בזה עוסק המכתב ההוא?

יובל

מה היה לאבא נגד עודד שדה?

ליזה

אבא שלך יכול היה להיות מוסיקאי מפורסם בכל העולם התרבותי.

יובל

הרבה אנשים יודעים את זה. בבית הוא לא הזכיר שום דבר. לא באזניים של הילדים שלו.

ליזה

עד לפני שלושה חדשים. שם, במוסך, הם ירדו לחייו. כבר שנים הוא חוזר, סליחה, היה חוזר מהמוסך עם לב שבור. עודד מירר את חייו. אלפרד אמר שעודד והצעירים האלה

הרסו לגמרי את כל הסיסטמה של העבודה שהוא הקים ובנה בעשרות שנים. אין להם שום יחס למכונות. לפני שלושה חדשים, כשחזר מן המוסך בפעם האחרונה, אמר שיותר הוא לא ילך למוסך. אמר שהוא מתחרט על שהפסיד את הקאריירה שיכול היה לעשות כמוזיקאי. הוא אמר שהוא לא יודע בשביל מה שהוא הרס את החיים שלו בחום הזה, בעבודת פרך. (דפיקה בדלת) יבוא!

(נכנסים שלושה ילדי י"ב, סמדר בראשם. הם מצויידים בכלי ניקוי, פרחים וכמה כסאות גן)

יובל

מה זה?

סמדר

שלום ליזה. באנו לעזור. תצטרכי לקבל פה אנשים. (הצעירים משתלטים במהירות על ניקוי וסידור הדירה לרמזיה התכליתיים של סמדר) עוד לא להכניס את הכסאות. קודם אבק ורצפה. את השטיח החוצה. נגה, תקחי את השרותים? יובל, אולי אתה לוקח את אמא לטיול?

יובל

(ניגש אל ליזה) אמא, נלך למזכירות. המזכיר מבקש שנבוא בעניין המכתב.

ליזה

איפה עמוס, איפה רותיח? מדוע צריכים ילדים של....

יובל

אמא, אנחנו הולכים. רותי תגיע אחרי הצהריים. (יוצאים)

מקהלה (מונולוג של עודד)

פתאום אני צריך לחזור ולהיזכר באלפרד, כאילו לא הספיקו לי כל השנים וזה לא היה תענוג גדול, אני אומר לכם. לפני שלוש שנים, אני זוכר את זה כמו היום, היתה ישיבת צוות המוסך. כבר אז קמו החבר'ה ופשוט דרשו להוציא אותו לפנסיה וזהו. נקודה. אמרתי להם, תשמעו, כולירות, אצלנו עוד לא זורקים בני אדם. גם לא זקנים.. אני יזמתי את ההעברה שלו למחסן חלקים נגד רצונו. אבהל הוא ראה דוקא בי את האשם, אולי מפני שאני הלכתי לדבר אתו. לא ברחתי גם מזה. דברתי אתו. חטפתי על הראש בשמו ובשם כל זקי העולם. זה שהמחסן חלקים במערך חקלאי כמו שלנו – זה שליטה על מליונים – זה לא הזיז לו כלום. בשבילו עבודה וסיפוק בחיים זה לשכב תחת האוליבר ולשפץ אותו לעוד קציר. שיהיה לי אלפרד בריא גם למעלה.

תמונה 12

(מזכירות הקיבוץ. איציק משוחח עם שוש, המזכירה הטכנית, מעבר לאשנב)

שוש

עמוס נמצא בהילטו, טוקיו. יש לי את מספר הטלס, מדיזנהויוז.

איציק

תשלחי תיכף טלס מהמפעל. תפרטי שאלפרד מת אחרי שלושה ימים בלי הכרה, שליזה בסדר ושההלוויה מחר. מה עם השחרור של יובל?

שוש

קצין העיר סידר לו שבעה ימים. למה שבעה?

איציק

מפני שהיהודים יושבים שבעה אחרי הנפטר, שיקסע! תני לי את ה"הוספיס". (ממתין) בית החולים האיטלקי? כאן המזכיר של קיבוץ תל קדם. אנחנו נבוא לקחת את גופת אלפרד נוימארק מחר בשעה אחת. זה בסדר? כן. אנחנו נביא ארון. מה? האם זה לא כלול בטופס 17? בסדר. תקבלו מחר. (ליזה ויובל דופקים בדלת) כן?! (נכנסים) שבו. (קם, גורר כסא נוסף) אני מתנצל על שלא הספקתי להגיע אלייך, ליזה. הרבה סידורים.

ליזה

אני... אני מודה לך על ששלחת את הצעירים לסדר אצלי.

איציק

את היית המטפלת שלהם בבית התינוקות. עכשו הם יכולים קצת לטפל בכך.

ליזה

אני... מבקשת לדעת על...

יובל

אמא, אני יוצא לרגע.

איציק

אתה לא יוצא לשום מקום.

ליזה

איפה המכתב. מה כתוב בו? (איציק מושיט לה אתהמכתב. היא פורשת, מציצה, לא מצליחה לקרוא. מביטה באיציק ויובל חליפות). אינני יכולה לקרוא בלי משקפיים.

איציק

(ליובל) תקרא אתה.

יובל

אני לא.

איציק

(נוטל את המכתב מידי ליזה)... לחברי קיבוצי, חברים יקרים!
קודם כל הנני מבקש סליחה ומחילה מכל מי שפגעתי בו או העלבתי במשך השנים הרבות
שחיינו יחד. אף פעם לא עשיתי זאת מתחוך כוונה רעה, וכל אדם הרי עלול לטעות. ועתה
כמה בקשות מסוג אחר:

- א. אני מבקש שעקב פטירתתי לא תושבת שום פעילות בקיבוץ, במיוחד לא הקרנת
הסרט לחברים. לא כל שכן לילדים, גם ביום ההלוויה וגם בימים הסמוכים לה.
- ב. אני מבקש שלא ישאו שום הספדים ולא יוקראו דברים ובודאי שגם "קדיש"
וכדומה, ליד קברי. לא תערך לי שום אזכרה במועד כלשהו.
- ג. משאלתי היא שלאחר הטמנת הארון, ישמיעו קטע מהאדג'יו לכלי מיתר לסמיואל
בארבר. שתי דקות בלבד. (זהו הזמן האופטימלי, שבני אדם מסוגלים להקשיב
למשהו בעת קבורה).
- ד. לעודד שדה היה חלק בקירוב קצי. אני דורש בכל תוקף שהוא לא ישתתף בהלוויה
שלי!
- ה. אני מבקש שמכתבי יפורסם על לוח המודעות בחדר האוכל, ליד מודעת האבל,
ביום הקבורה – מן הבוקר ועד לתום ההלוויה. אלפרד נוימארק.

ליזה

כן, אלפרד.

איציק

(מתנשם עמוקות) ליזה. מה נעשה עם המכתב?

ליזה

מה השאלה?

איציק

פרסום תוכן המכתב בצורה כזו יהיה אסון לאנשים חיים שלא עשו לאלפרד שום עוון.

ליזה

עוונד שדה רצח את בעלי. חמש שנים הוא רצח אותו. כל יום. מה אתה יודע, איציק.

איציק

זאת לא אמת. אני מבקש ממך, ליזה, אני דורש ממך להסכים שלא לפרסם את המכתב.

ליזה

(קמה ממקומה, נרגשת, לחלון. איציק ויובל מחליפים מבטים. ליזה ניגשת אל איציק)
אחלפרד לא הסכים, כמו ותיקים אחרים, להיות הגיבנת הנסבלת שלהם. זה היה חטאו. הוא
לא מסכים להיות הגיבנת הנסבלת שלכם גם עכשו, אחרי שהוא מת. אתה תתלה את
המכתב על לוח המודעות, בדיוק כמו שאלפרד מבקש. (מתרחקת לכיוון הדלת).

איציק

אבל ליזה, חשבי בהגיון.

ליזה

אין הגיון. יש רק הכבוד המינימלי שנהוג בעולם תרבותי, שמכבדים את רצונו האחרון של בן אדם.

איציק

הכבוד הזה, פירושו פגיעה קטלנית בבני אדם אחרים.

ליזה

מה שעודד שדה עשה לאלפרד, זה היה פגיעה קטלנית.

יובל

אמא, עודד עזר לאבא שיוכל להמשיך...

ליזה

(קוטעת אותו) אתה לא יודע הכל, ילד. גם לך לא סיפר אבא כל דבר.

איציק

מצטער ליזה, אני לא אתלה את המכתב. (ניגש אליה, תוחב את המכתב לידיה) עשי בו כרצונך. אנחנו אנשים חופשיים.

(ליזה ויובל פונים לצאת. לפני הדלת פונה ליזה אל איציק)

ליזה

תתבייש לך. אלפרד ואני מאחלים לך שתחיייה עד מאה ועשרים, שתזכה לטעום את כל הטעם, כ-ו-ל-ו. (יובל מביט כמתנצל. איציק מגרד בערפו, מתנשף ונאנח, קורס על הכסא בכבדות. ליזה ויובל יוצאים לחזית המזכירות, נתקלים במיכל המתכוונת להיכנס.)

יובל

(למיכל) שלום.

מיכל

... שלום לכם.

ליזה

(מתפרצת) תגידי לי, את, פעם אחת... גם על המוות של אלפרד את מתכוונת להשתלט? כמו שעל החיים שלו? (מיכל נלפתת).

תמונה 13

(פנים המזכירות. מיכל עדיין מעיינת במכתב. איציק חסר סבלנות)

איציק

את מוכרחה לקפוץ באופן דחוף לנעמי ולהרגיע אותה. תגידי לה מה שאת רוצה, העיקר שתרגיעי אותה.

מיכל

אתה יודע מתי ולמה הוא כתב את הצוואה הזאת?

איציק

לא. גם לא חסר לי.

מיכל

אני יודעת.

איציק

(מתפרץ) מה את יודעת?! אלפרד פשוט השתגע. זה ההסבר הכי שפוי שאני יכול להעלות בדעתי. אבל מה זה מועיל לי אם אני יודע מתי ולמה הוא השתגע?

מיכל

(בשקט) זה היה לפני שנה. בירושלים. כשאושפז לצורך הקרנות. אני ביקרתי אצלו. הוא רצה להתגרש מליזה ולהתחתן אתי באופן רשמי, אף על פי שידע כי סופו קרוב. אני אמרתי לו שזה טירוף, שזו פגיעה לא הוגנת בליזה וברותי ובעמוס וביובל. כשהוא התעקש, הודעת לי שאני לא אנשא לאיש. לעולם. אמרתי שרציתי ללדת ממנו בת ולא היה לזה שופ קשר עם נישואין. אמרתי לו שאני מעדיפה משפחה חד הורית וזהו.

איציק

נו?

מיכל

זה פגע בו. את כל התסכול הוא הפנה לעבר עווד שדה, הבעל שלהחברה הכי טובה שיש לי בקיבוץ. למה לא קרעת את המכתב לקרעים ולמה לא השלכת אותו לסל לפני שמישהו ראה אותו?

איציק

(קם, מתקרב אל מיכל) מה תעשי עכשו? את צעירה, לא טפשה וגם יפה..

מיכל

תודה. אתה רגיש וטוב. קצת יותר מדי. למה לא חיסלת את המכתב? מי צריך אותו? למה?

איציק

(מניח יד ברכות על כתפה) אני לא יודע. מה שאני יודע הוא שאני המזכיר של הקיבוץ לשנתיים. אני לא אלוהים של כל התולדות. בעניין הזה אני, אולי, גם לא כל כך חכם. (מתישבים לשתות קפה שהיה מוכן קודם).

מיכל

אתה מבין שהתוצאה מהסיפור תהיה ששמו של אלפרד יוכפש?

איציק

את תלכי להרגיע את נעמי?

מיכל

אתה תסביר לליזה את הנקודה הזאת טוב טוב?

מקלה: אחרי הנגה של הכינור / ורעי הטוב שלי, / באנו לשמוע את גירסתו על הדברים / על דברים שאהבנו וחלמנו / ועל המעשים שעשינו או דחינו / נגן כי שומעים עבדיך! / רענו הטוב והנוגה. / הנוגה והטוב כמונו / אל נא תשבית קשתך משום שמעטים אנחנו. / הנערים רצים שולל אחר זיקוקי החצוצרה, / הבוטחים הלכו אל אחיך הקטן להיות ראשונים כמוהו, / והצולחים יצאו לפזם שירי חטוף-וחלוף. / אבל אנחנו נאזין לך / בכל לבבנו ובכל נפשנו ובכל מאודנו / נגן כי שומעים עבדיך!

תמונה 14

(דירת נעמי ועודד שדה. מהפכה אחרי משחק הילדים אחה"צ. נעמי מנסה לסדר, בין הכיור לבלגאן. דפיקה בדלת.)

נעמי

כן? (נכנסת מיכל)

מיכל

אל תפריעי לעצמך. (מצטרפת לסידור הדירה)
 תראי מה שנעשה פה. וזה אחרי יום של קריאה במרפאה. חסר לי רק שעודד יגיע. שמעת פעם אשה שאומרת ככה על המילואים והבעל? שימי את הקומקום.

מיכל

ראיתי את המכתב של אלפרד.

נעמי

(מתפרצת) מה הוא נטפל אלי ואל עודד? וליזה! מה יש לשני היעקעס הקשוחים האלה?! אני כלב אם פעם אחת בחיים שלהם הם הצליחו לבכות ביחד או לצחוק ביחד כמו סתם בני אדם. בלי לדאוג כל הזמן לסכנות שאורבות פה לעולם התרבותי, פה... אצל הילדים במזרח המפגר... אני בטוחה שגם את הילדים שלהם הם עשו לפי הספר של הוראות היצרן שאלפרד הביא מהמוסך, עם טבלאות חשק וטיימינג מדוייק, ומתי מכניסים ומתי מוציאים ומתי לגמור ומתי לנחור!!! אז מה הוא רצה ממני!

מיכל

נעמי, תרגעי.

נעמי

מה היה לו נגדי? אני לא טיפלתי בו כמו בית חולים שלם בחדשים האחרונים? לא ישבתי אצלו? לא רחצתי אותו? לא החלפתי לו? לא ניגבתי לו? לא האכלתי אותו? לא? אז למה? למה?

מיכל

(מנענעת את נעמי בחוזקה) די! את מדברת על האבא של ענת. (נעמי מתעשתת, בוהה אל מיכל ופורצת בבכי) די. את ילדה טובה.

נעמי

זה לא הוגן... אני לא עשיתי שום דבר רע למישהו. זה לא הוגן... (נשמע רעש חוץ. נעמי קופאת) זה עודד. אני... (נלפתת)

עודד

(נכנס, מאובק, חסר שינה) היי. (מניח תרמיל על הרצפה. נוכח במתח השורר בחדר) אפשר לקבל פה משהו לשתות ולאכול?

נעמי

איך? איך פתאום אתה פה?

עודד

באתיח במיוחד להלוויה של אלפרד. כמעט יומיים לקח לי להגיע. בלילה לא נותנים לזוז מחוץ לבסיס. (נעמי מזנקת לעשות קפה, שמה קומקום, פותחת מקרר, מכינה משהו לאכול. עודד מתישב בכורסה שלו, מול הטלוויזיה. נינוח, מביט במיכל ושואל בשקט) משהו לא בסדר? (נעמי קופאת, מתמוטטת וקורסת לישיבה על הרצפה, בבכי תמרורים. מיכל מהססת, עודד ממחר אל נעמי) ...מה קורה פה?

תמונה 15

(לפני בית הילדים של ענת. על נדנה, חבוקים יובל וסמדר. מיכל מגיעה. עוצרת. בוהה. לאחר שהייה סמדר ניגשת אליה).

סמדר

ערב טוב, מיכל.

מיכל

...אה, כן

סמדר

רוצה להגיד משהו ליובל? הוא פה, אתי.

מיכל

אני רוצה אל ענת. סתם נתקעתי פה, לא יודעת למה. סלחו לי.

סמדר

נורא חבל. חשבתי שאתם צריכים לשוחח.

מיכל

את ילדה חכמה. לילה טוב לכם. (מתרחקת, נכנסת לבית הילדים. סמדר חוזרת אל יובל).

יובל

את ילדה חכמה מאד. אני חושב שטוב לי אתך.

תמונה 16

(דירת משפחת שדה לאחר שמיכל יצאה. עודד מתקלח. נעמי אצל הכיור. היא לא יכולה להמתין, ניגשת לדבר אליו מבעד דלת המקלחת.)

נעמי

אני רוצה שתדע מה שאני אמרתי לאיציק היום, כשהוא הראה לי את המכתב.

עודד

(מסיט וילון, מתנגב) תגידי.

נעמי

אני אמרתי לו שאם הדבר הזה ייתלה על לוח המודעות, אז אותי לא יראו פה אפילו יום אחד מיותר.

עודד

את נורמלית, או מה? (מצחצח שיניים).

נעמי

שככה יתיחסו אלי ולמשפחה שלי אחרי כל השנים שקברתי פה?

עודד

(יוצא מהמקלחת ישר למיטה. שוכב) אותי לא זורקים.

נעמי

(מתפשטת) ואני אומרת לך, אין מה לעשות. האיציק הזה הוא אפס גמור. ליזה סתם כלבה משוגעת ואלפרד... אם זה מה שהייתי יודעת על מה שהוא הולך לעשות... שיסלח לי אלוהים על מה שאני חושבת שהייתי עושה לו. (שוכבת ליד עודד).

עודד

זה יסתדר איכשהו. כולם ישכחו מהענין. החיים יימשכו. די

נעמי

מה די?! איך יסתדר? הלא כל זה, זה מלכוד בלתי אפשרי! אי אפשר עכשו לקבור את המכתב או לשרוף אותו. זה יתפוצץ וכל המשק ירכב על הצוואה ועל מה שאתה עשית לו ועל מיכ ל... בחיי...

עודד

לא טוב ל אפ מפרסמים את המכתב. לא טוב לך אם לא מפרסמים. מה בעצם את רוצה?

נעמי

לא יודעת כבר. אני מקווה שאתה לא סתם אופטימי.

עודד

בן עשרים הלך אלפרד וזרק את החיים קיבינימאט ובא הנה לאכול אבק בסלים וחרה בדליים. אחרי גיל ששים, הוא ניסה לתפוס משהו מהחיים שלו בחזרה. קצת מאוחר, אבל משהו הוא תפס. למה להיות פסימי? (מושך אליו את נעמי).

דיאלוג מיכל וענת

ענת

אמא, אני לא ישנה בכלל.

מיכל

בובה שלי, לעצום עיניים.

ענת

אלפרד הוא הדוד שלי? כל הילדים אומרים שהוא הסבא שלי.

מיכל

הוא אלפרד.

ענת

עכשו הוא מת? אלפרד? איפה הוא?

מיכל

רחוק מכאן. מת.

ענת

עכשו אני יודעת למה אני הייתי צריכה להיות עצובה אתמוך, אבל אני לא הייתי.

מיכל

את לא צריכה.

ענת

מה עושים עם אלפרד עכשו, רחוק מכאן?

מיכל

מחר יביאו אותו ויקברו אותו בבית הקברות. שם הוא יהיה עם הרבה חברים שלו, שכבר מתים.

ענת

את תהיי שם? אני רוצה לראות מה עושים עם אלפרד. קחי אותי גם כן.

מיכל

לא.

ענת

כן! אני יותר לא אראה אותו! אני רוצה לראות מה עושים אתו. אני רוצה שהמטפלות יראו שאני יודעת למה אני צריכה להיות עצובה. את כן תקחי אותי, אמא.

תמונה 17

(ליזה ויובל בדירת נוימארק. ליזה נוברת בחפצי המנוח. יובל מקליט את האדאג'יו לכלי מיתר עבור ההלוויה).

יובל

אמא, אולי תפסיקי להתעסק כל כך הרבה בניירות של אבא. יהיה לך מספיק זמן אחר כך.

ליזה

אתה תשתה קפה של אמא?

יובל

עם שלאקזאנע? בכיף אני אשתה.

ליזה

(טוחנת פולי קפה, שופטת קדירה לבישול קפה. חוזרת לחפצי אלפרד) תראה, אבא שלך כתב שירים.

יובל

מה!?

ליזה

פואזייה. הוא לא הראה אותם לאיש, אני חושבת. עלי הוא אסר להציץ בהם. עכשו אני קראתי שיר. תשמע מה הוא כותב: "אחי הנוגה של הכינור. רעעי הטוב שלי. באנו לשמוע את גרסתך על הדברים, על הדברים שאהבנו וחלמנו. ועל המעשים שעשינו או דחינו... נגי כי שומעים עבדיך... " כל כך יפה.

יובל

תגידי אמא, למה אבא לא נהיה מורה למוסיקה, לספרות?

ליזה

אבא חשב שצריך להקדיש את החיים להתיישבות ולחקלאות. לכן הוא זנח את הפסנתר והתמחה במיכון חקלאי. אני לא העזתי לשכנע אותו לשנות משהו ממסלול חייו. (מוזגת קפה ליובל) עכשו תצטרך לסלוח לי, יובל, אבל אני הולכת לתלות את המכתב על לוח המודעות. אתה בא?

יובל

אמא, למה שלא תתלי על לוח המודעות איזה שיר של אבא, שיר שאת אוהבת?

ליזה

כשעמוס ורותי החליטו לעזוב את הקיבוץ... לא התווכחתי אתם... גם אתך אני לא אעז לריב, אם תלך. אבל אלפרד ואני נלך עד הסוף במסלולנו. אני לא אפר את דבריו האחרונים. (פונה לצאת).

תמונה 18

(המוסך וסביבתו. בהתארגנות למחסן חדש. שני המוסכניקים עוסקים בדבר זה ואחר. נכנס עודד)

מוסכניק א'

תראו תראו מי בא לנו. להפסיק את העמל תיכף ומיד! לעשות לבעלהבית איזה קפה צעיר!

עודד

באתי רק להלוויה. איך המחסן החדש?

מוסכניק ב'

לא יפה כמו הסדנה בג'יזין, אבל איכשהו. (מגישים לעודד ספל קפה) בהתארגנות, בהתארגנות.

עודד

(עיניו מחפשות) איפה השולחן ואיפה הכסא ואיפה הארון עם כל הניירות של אלפרד?
(מתרוצץ כמטורף ומחפש) א י פ ה ה כ ל ?! דברו, חארות!!! את הכל זרקתם לזבל,
מה?!

מוסכניק א'

מה היינו צריכים לשמור פה? מה?

עודד

כמה נקודות שימון יש במאלמת "קייס". וכל כמה זמן צריך להחליף את השתון במקצרת
"מקורמיק" ואיזה גריז שמים בקטרפילר 22. ראשי תחת, אתם, חרצפי נצנץ. טינופות. את
כל מה שעשו במיכון החקלאי של הקיבות הזה בחמישים השנים האחרונות, הייתם צריכים
לשמור... את האמא ואבא של כל המכונאות שלכם זרקתם לפח, יחד עם הצורה של
הפרצוף של כל הקיבוץ. אתם בני אדם, אתם?! חיזבאללה משוגעים אתם!!

מוסכניק א'

אבל עודד, אתה... בשביל מה זה חשוב... (נקטע)

עודד

(שופך את הקפה על הרצפה בכעס).. אחרי המילואים אני אחזור הנה בחמש דקות. אז אני
אספר לך בשביל מה זה חשוב (יוצא בכעס).

מ ק ה ל ה:

פגשתי אותו בצבא והלכתי אחריו לקיבוץ שלו ועכשו מה יש לי מכל החיים האלה פה?
 אני אוהבת את יובל ואני חושבת שגם הוא אותי ואין שום סיפור על חיילת שיש לו באיזה
 מקום.
 את כל הביצועים והשיפורים שעשו פה לכל המכונות?
 אין לכם שום כבוד למה שאלפרד וכל הותיקים עשו פה!
 מי אחראי אצלנו על לוח המודעות?

תמונה 19

(מזכירות. שוש, המזכירה הטכנית. נכנסת חברה קשישה)

חברה קשישה
 (לשוש) סליחה... מי אחראי פה אצלנו על לוח המודעות?

שוש
 ...מה? אה... אה... בטח שרה'לה. אני חושבת.

חברה קשישה
 שרה'לה? אני לא מכירה אותה. מי זאת שרה'לה?

שוש
 (בפליאה ובחמלה) שקרה'לה. עכשו היא בועדת התרבות.

חברה קשישה
 תראי... אה...

שוש
 שוש...

חברה קשישה
 כן... זאת אומרת... שבמדור המיועד, בדרך כלל, למודעות האבל, שם ליד המודעה שאלפרד
 שלנו... איך... זאת אומרת... נפטר... כן... אז מישהו הלך ותלה מודעה מאד מוזרה, אני לא
 חושבת ש...

שוש

(קוטעת) תראי, אולי תלכי ישר אל איציק, המזכיר? הוא נמצא בחדר ההוא. (החברה הקשישה מהססת. שוש מזנקת, נוטלת אותה בידה ומכניסה אותה אל איציק) זה פה.

תמונה 20

(מזכירות. איציק וגידי באמצע שיחה):

גידי

כך לא... מנהלים שום עסק. הבחור לא יכול כך סתם לקום וללכת להשתלמות מנהלי בית ספר. אתם מרוקנים את הרפת מכל הצוות!

איציק

אָזוּי?! אל תגידי שמרוקנים. אתם עשרים וחמישה איש ושייקה חוזר מקנדה בעוד שבועיים ישר לתוך הרפת בלי חצי שנה קודם במכונת כלים... (צלצול טלפון. איציק מרים) כן? בשתים וחצי. פה, ברחבת המועדון לחברים... זה יצא בערך בשלוש, שלוש ורבע. (טורק. לגידי) תראה, אין על מה לדבר והבחור בשבוע הבא כבר שם. אני מוכרח לרוץ בשביל ההלוויה של אלפרד. (קמים לצאת. דפיקה בדלת. נכנסת חברה קשישה) כן? בבקשה.

חברה קשישה

אני יכולה להכנס? זה בענין חשוב מאד מאד.

איציק

(מתנשף בתסכול) טוב, (מתישבים) במה הענין?

חברה קשישה

תראה... אה...

איציק

...איציק, איציק ויינגרטן. אני עכשו המזכיר.

חברה קשישה

כן.. מישהו, אני לא יודעת מי בדיוק, תלה על יד המודעה על מות אלפרד, עוד מודעה מוזרה מאד, אני מוכרחה להגיד...

איציק

(נלפת ומחוויר) מממה... איזה מודעה בדיוק? מה כתוב שם?

חברה קשישה

אני שואלת אותך, חבר מזכיר, איך זה יתכן שביון ההלוויה של חבר ותיק, מראשוני הקיבוץ, יפרסמו דבר כזה על הלוח? כבר אין גבול לחוסר הטעם? תסלח לי, אבל אני בטוחה שאחרי שאנחנו נמות, יאכלו כאן בליל הסדר צ'יפס, מפני שאף אחד לא ידע, אפילו מה זה גפילטע פיש.

איציק

מה? מה כתוב שם במודעה הזאת?!

חברה קשישה

האם אין גבול לחוצפה ולקהות החושים?! על הלוח המיועד למודעות אבלות, לפרסם במיוחד שהסרט השבועי ל א יבוטל ויוקרן כרגיל בחזר האוכל?!!

איציק

(מתאושש) ראי, ביטול הקרנת סרטים בימי הלוויות ולפעמים שבוע אכריהן, פשוט מקומם את החברים. זאת עובדה.

חברה קשישה

תסלח לי. זאת לא עובדה. זאת חרפה וכלימה. עליך לבטל את הסרט הזה!

איציק

אלפרד בעצמו היה חוזר ותובע שלא לבטל סרטים בימי הלוויות, אני מצטער. אני אחראי לכל מילה שאמרתי לך. המודעה תישאר והסרט יוקרן. עכשו תצטרכי לסלוח לי. אני רץ אל ליזה נוימארק.

מ ק ה ל ה (עם נעמי ואחות א):

מה אני רואה מהחלון. עודד פה? מתי חזר מהמילואים?

בחיי, איך שאתמול חטפת פאניקה...

בא להלוויה של אלפרד.

עכשו, שאת רואה הכל מהחלון, לאן הוא הולך?

לשיכון ותיקים, ארני חושבת. מה יש לו שם?

הוא הולך אל ליזה. להיכנס במטען צד. אני מוכרחה לתפוש אותו.

תמונה 21

(במרפסת האחורית של המטבח. סמדר וחבריה אורזים ומכינים כיבוד לקבלת אורחים אצל משפחת נוימארק)

סמדר

יאללה, יאללה, תזיזו את התחת. יש לנו חצי שעה בקושי לארגן הכל. כשאמא של יובל תלך להלוויה, אנחנו נכנסים.

בן י"ב

סמדר, מי זאת אחת חיילת, רונית שמה?

סמדר

מאיפה הראש שלי צריך לדעת?

בן י"ב

לקחתי בשביל יובל איזה טלפון ממנה. רונית. היא תקפוץ בשבת. את בטוחה לגמרי שאת לא יודעת מי זאת?

סמדר

(מתריסה) אמרתי שלא. גם לא בזיין שלי לדעת מי זאת. טוב?!)

תמונה 22

(בחזית דירת נוימארק. איציק נתקל בליזה המתרחקת לכיוון חד"א)

איציק

ליזה, אני מפציר בך לחזור ולהכנס הביתה. עוד יש לי מה לומר לך.

ליזה

אני ממהרת לחדר האוכל. עוד לא תליתי את המכתב. הייתי צריכה לתלות אותו כבר אתמול. (תוך כדי דיבור, מושך איציק את ליזה לדירתה. בדירה יובל, עדיין מקליט את האדאג'יו)

איציק

אני יודע. אל תתלי את הצוואה הנוראה הזאת. לא יצא מזה כלום, רק ששמו של אלפרד יוכפש. אלפרד כעס על עודד שדה, שלא בצדק. רבים יודעים מה באמת קרה לאלפרד. אחרי שתתלי את המכתב, כולם ידעו. את תשימו את שמה של כל משפחתך ללעג ולקלס. (דופקים בדחלת)

יובל

כן!

ליזה

(ליובל ולאיציק כאחד) פתאום כולם באים. מה? (נכנס עודד, עומד בדלת, מחליף מבטים עם איציק ויובל) ..אתה ... (מפנה לו גבה במחוות זעם, כושלת לעבר המטבחון. יובל ניגש לתמוך בה.)

עודד

(ליובל) לפני שאני שוכח, יש לך ד"ש חמה ממ"ם צדיקית אחת. בחורה שיצא לה לחטט לי בתרמיל. רונית שמה. מסרה שתחזיק מעמד. היא תקפוץ בשבת הקרובה. אכפת לה ממך משהו משהו.

יובל

תודה. (עודד מתהלך אנה ואנה. דממה מעיקה)

ליזה

...אני רציתי... ללכת לחדר האוכל. יובל... אתה תבוא...

עודד

(קוטע אותה) זה נכון שאלפרד כעס עלי נורא. הוא אפילו שנא אותי. גם לא ניסה להסתיר את היחס הזה. ביום האחרון שלו במוסך הוא אמר לי שאני אשם בכל מה שקורה לו.

ליזה

אתה רצחת אותו עודו חי.

איציק

עם כל ההבנה, ליזה...

ליזה

איזו הבנה, איציק? אחרי שאלפרד איננו?! אחרי שהוא לא יכול לענות לכם?

יובל

אמא...

ליזה

שקט ילד. (לאיציק) אז עכשו הוא איננו. אבל עוד יש לו מה להגיד והוא יגיד את זה מעל לוח המודעות. שכולם יראו וידעו.

עודד

ממני דרשו לרכז את כל המיכון החקלאי במקומו. בגלל זה הוא שנא אותי. לא עניין אותו שאני סדרתי לו את הג'וב במחסן חלקים. אז מה > כל היום היה לו לשבת שם ולשנוא אותי. אפילו מפני שעזרתי לו במצב הזה.

ליזה

אתה משקר. לצעירים ולכולכם אין שום כבוד ושום דרך ארץ כלפי מה שאלפרד וגם כל הותיקים עשו פה. אבל אני אינני שונאת אותך. רק דבר אחד אני מבקשת, הנח לי. הניחו לי כולכם לעשות כחפצי. ואל תתכוונו לעזור לי. (נכנסת נעמי)

איציק

מה שאמרת על יחס לותיקים, איננו נכון. זה כואב אבל לא אמת.

עודד

למה דוקא אני? שהתעקשתי לעזור לו עם כל העלבונות ששפך עלי?!?

ליזה

למה אתה? מפני שאותך מדאיג מה יקרה אם אפרסם את מכתבו של אלפרד.

נעמי

אולי מדאיג פה את מישהו מה יקרה עם הפלונטרים של המשפחה שלך, אם תתלי את המכתב?

ליזה

על מה את מדברת?

נעמי

אני לא מדברת. אני האחות של הקיבוץ, אבל אם את תתלי את המכתב הזה על לוח המודעות, אני פשוט אקום ואסתלק מפה.

ליזה

מאד הערכתני מה שעשית עבור אלפרד ועבורי בשנה האחרונה.

נעמי

(מקרוב, לליזה) את חושבת רק על עצמך. (ניגשת לעודד) בוא. לא אכפת יותר שום דבר.

ליזה

אני מצטערת, נעמי... (אומרת לצאת)

יובל

אמא, אל תתלי את המכתב.

ליזה

...גם אתה, יובל? (שולפת את המכתב, ניגשת אל עודד, תוקעת את המכתב לידו) אם כבודו של אלפרד כל כך יקר לך, עשה עם המכתב שלו מה שאתה רוצה. מה שכולכם רוצים. (כושלת אל יובל, קוברת את פניה בכתפו, זוקפת קומה, ניגשת אל איציק ומטיחה) אני מתחרטת על כל שנה, על כל חודש, על כל רגע, שקברנו, אלפרד ואני במקום הזה. אתה שמעת? ואת זה לא צריך לתלות על לוח המודעות.

מ ק ה ל ה: (על רקע מונולוג נעמי, תראה מיכל, ניצבת ליד לוח המודעות. שתי חברות וחבר משוחחים אודותיה, מרחוק. החבר נוף בשתי החברות והם יצאים. נכנסים מוסכניק א' וב'. הם מגפפים אותה. אלה חבריה הקרובים. היא נופלת לזרועותיהם, בוכה. מציצה בשעונה ויוצאים)

מונולוג נעמי

אני שואלת את עודד, מה תעשה עם המכתב? לא יודע, הוא עונה לי. מה לא יודע? אני אומרת לו, אתה תקרע אותו לחתיכות תיכף ומיד, כאן ועכשו. אז מה הוא עונה לי, המוצלח? לא יודע! יהיה בסדר. כמו הצרות שלי יהיה בסדר, אני אומרת לו. אתה שמעת או לא שמעת! אז דוקא עכשו בא לו להחליף בגדים ולרוץ למוסך בשביל לעשות משהו דחוף מאד. ממש דחוף שאפילו לא יכול לחכות עד אחרי ההלוויה....

תמונה 23

(טקס הקבורה. כל המשתתפים עוסקים בסתימת גולל וכולי. כאשר כולם זזים לצדדים מתגלה ערימת פרחים וזרים. במרכז ניצבים ליזה ויובל ורותי (בצעף). לידם איציק, המנצח על הטקס. חלק מהנוכחים עדיין אווזו בזרים, לפני הנחתם על הקבר.)

איציק

(בקול כבוש) חברים, על פי בקשת אלפרד, לא יהיה טקס ולא ייאמרו דברי הספד. רק קטע נגינה לפי בקשת הנפטר. (עודד, שהתחבא, כמעט, מעין רואים, ניגש כמהסס למרכז הטקס)

עודד

רגע.... אני... יש לי משהו להודיע... (כל המבטים אליו)

איציק

(נדהם) אתה השתגע?

עודד

אני... לא

איציק

(בסמכותיות) אלפרד ביקש שלא לומר כאן כלום. אתה לא תאמר דבר.

עודד

(בקול רם, מתגבר) איציק בשם כולנו, אומר שאלפרד ביקש לא להגיד פה שום דבר. איציק בוא חבר מכובד, אבל אנחנו לא מילאנו אחרי כל מה שאלפרד ביקש. והוא ביקש את כל הדברים במכתב שהשאיר. אלפרד נתן הוראה לתלות את המכתב הזה על לוח המודעות, במשך כל יום ההלוויה. (איציק ממלמל, מתיאש, מורה למישהו להתחיל לנגן את שתי דקות האדאג'יו. עודד לא חדל, שולף מכתב מכיס חולצתו) היות ולא עשו את זה, אז אני אקרא לפניכם את הדברים האחרונים של אלפרד נוימארק. (על רקע המנגינה) לחברי קיבוצי. חברים יקרים. קודם כל הנני מבקש סליחה ומחילה מכל מי שפגעתי בו או העלבתיו במשך השנים הרבות שהיינו יחד. (ליזה מרימה עיניים בוכה) אף פעם לא עשיתי זאת מתוך כוונה רעה, וכל אדם הרי עלול לטעות. (איציק נבוך, מתרחק, כועס) ...ועתה כמה בקשות מסוג אחר: א. אני מבקש שעקב פטירתתי לא תושבת שום פעולה בקיבוץ, במיוחד לא הקרנת הסרט לחברים. לא כל שכן לילדים.. גם ביום ההלוויה וגם

בימים סמוכים. (מיכל מציצה בעודד בענין גובר) אני מבקש שלא ישאו שום הספדים ולא יקראו דברים ובודאי שלא קדיש וכדומה, על קברי. לא תיערך לי שום אזכרה במועד כלשהו. ג. משאלתי היא (נעמי קפואה, המומה) שלאחר הטמנת הארון ישמיעו קטע מן האדאג'יו לכלי מיתר של סמיואל בארבר. שתי דקות בלבד. זהו הזמן האופטימלי שבני אדם מסוגלים להקשיב למשהו בעת קבורה. ד. לעודד שדה היה חלק בקירוב קצי. (ליזה מביטה בעודד, פניה מתבהרים. מיכל מעלה ספק חיוך) אני דורש בכל תוקף שהוא לא ישתתף בהלוויה שלי! ה. אני מבקש שמכתבי יפורסם על לוח המודעות בחדר האוכל, ליד מודעת האבל, ביום הקבורה, מן הבוקר ועד תום ההלוויה. אלפרד נוימארק.

ליזה

כן, אלפרד, עכשו כולם יודעים.

(על פי רמז של עודד, ניגשים מוסכניק א' וב' ומניחים זר גדול על הקבר.)

מוסכניק א'

אלפרד נוימארק. הטוב שבמכונאים.

(הנגינה פוסקת. עודד ואיציק מחליפים מבטים. עודד מעביר מבט אל עיני כולם, מישיר עיניו אל ליזה, ניגש אליה, אוחז בכתפיה. מביטים איש ברעותו, מתחילים לצאת. מיכל ועודד מימין ומשמאל לליזה. השתיים מחליפות מבטי תמיהה והשלמה. מאחור יובל, נושא את ענת הקטנה. הבת רותי (בצעף) ונעמי, מאחור. נעמי מחייכת. סמדר מצטרפת אל יובל. ענת שמחה לקראתה. יוצאים)

תמונה 24

(איציק במונולוג, מתכופף, מוצא חלוקי אבן, מניח לפי המנהג.)

איציק

אלפרד תראה, אחרי שהלכת, נדמה שמתחיל להסתדר משהו. לא חשוב. אם היית מרשה, ואם היה לי קצת אומץ, כמו שראית שיש לעודד שדה, הייתי אומר אחריך איזה קדיש... בחייכון וביומייכון וכולי. אבל אני לא. רק שאלה אחת. צריך להבין משהו מן הסיפור הזה, אלפרד? משהו שיעזור לתפוש מה קורה ומה יהיה? שלום, אלפרד.

הערת המחזאי אמנון בקר:

ב-1976 הייתי המנהל האמנותי והארגוני של סדנת הצפון של בימת הקיבוץ. בין השאר, קיימנו חוג לכתיבת מחזות. אחד המשתתפים היה בנימין הלוי מקיבוץ בית זרע. המשתתפים התבקשו להכין חומר לכתיבת מחזה, סינופסיס, טיוטה וכולי. לאחת מהפגישות הביא בנימין הלוי (בְּנֶקָה הלוי) טיוטה קצרה למחזה בשם "שתי דקות אדג'יו". בקצרה היה זה מחזה על אכזבת ותיקים מהקיבוץ וחוסר רצון להתפשר עם המציאות המתחדשת. להלן קטע מדבריו המקוריים של בנימין הלוי:

"מחזה-עבודה – בדומה לנייר עבודה וכד' – משמעו חומר עבודה לשחקנים ובמאי, ואולי בשתוף עם המחבר. נתונים כאן העלילה ועיקר הרעיונות. כל צוות מציג יוכל לשנות או להוסיף או לגרוע, לפי הבנתו ונסיון חייו הקיבוצי. זהו מחזה מחיי קיבוץ ממש, חי. תמונה ג' היא מעין שלד בלבד: כמו, למשל, קאדנצה לכינור: כל שחקנית ובמאי ימלאו את התמונה על יסוד "התוים" המעטים שנתתי."

אנכי, כמנחה החוג, הצעתי לו לשנות את סוף המחזה, כך שהסיפור יהיה "פתור" ולא ישאר כסימן שאלה מעורר מחלוקת. בנימין הלוי לא הסכים לשנות, השאיר בידי את הטיוטה הקצרה ולא חזר לעסוק בה.

לאחר 10 שנים, ואחרי מותו של בנימין הלוי, חזרתי אל "שתי דקות אדג'יו". כך, גם למען זכרו של בנקה הלוי וגם עקב עיסוקי בכתיבת מחזות על חיי קיבוץ. המחזה שאני חברתי שונה בתכלית ממחזה העבודה שבנימין הלוי הביא בזמנו.

מבנה המחזה שונה. דמויות המחזה אחרות וסופו הוא על פי מה שהצעתי לבנימין הלוי בזמנו.

המחזה הוצג כשלוש פעמים: פעם אחת בפסטיבל להקות קיבוציות בעין החורץ. פעם שניה בקיבוץ יזרעאל ובשלישית בקיבוץ בית זרע. כל ההפקה נעשתה בקיבוץ יזרעאל.

אמנון בקר.